TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Helsinki 10.11.2017/ra
Dnro 3388/031/17

EDUSKUNTA
liikenne- ja viestintävaliokunta

asia: HE 145/2017vp laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi ym.

kuultava: tietosuojavaltuutettu

Pyydettynä lausuntonani esitän kunnioittavasti;

Yleistä

Kuten hallituksen esityksestä ilmenee, on liikenteen palveluita ja muita liikenteeseen liittyviä toimia koskeva lainsäädäntö hajallaan useissa nyt kumottavaksi esitettävissä laeissa. Pidän esitystä koota sirpaleinen lainsäädäntö yhteen lakiin perusteltuna, koska se lisää kansalaisten kannalta lainsäädännön läpinäkyvyyttä.

Esitykseen liittyy henkilötietojen suojan kannalta useita säännöksiä, joissa on kyse perusoikeuksien ja -vapauksien rajoittamisesta. Se on myös merkityksellinen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 kansallisen liikkumavaran käytön kannalta. Uudistuksessa olisi keskeistä mm. rekisteritietojen luovutuskäytäntöjen uudistaminen digitalisaation mahdollistamalla ja vaatimalla tavalla. Siksi esitystä on syytä arvioida huolellisesti erityisesti tietosuoja-asetuksesta johtuvan riskilähtöisen vaikutustenarvioinnin kannalta.

On myös huomioitava, että Perustuslain 10 §:ssä säädetty henkilötietojen suoja on myös edelleen asetuksestakin huolimatta vaikuttava.

Postiosoite:	Käyntiosoite:	Puhelin:	Telefax:	s-posti:	kotisivut:
PL 800 00521 Helsinki	Ratapihantie 9. 6 krs Helsinki	029 56 66700	029 56 66735	tietosuoja@om.fi	www.tietosuoja.fi

Tietosuoja-asetuksen kansallisella liikkumavaralla tarkoitetaan EU-lainsäätäjän kansalliselle lainsäätäjälle jättämää kansallista harkintamarginaalia, joka mahdollistaa tietyiltä osin tietosuoja-asetusta tarkentavan ja täsmentävän kansallisen lainsäädännön. Kansallinen liikkumavara on olemassa vain silloin, kun siitä nimenomaisesti on tietosuoja-asetuksessa säädetty.

Keskeisenä henkilötietojen suojaan ja tietosuojalainsäädäntöön liittyvänä asiana säädöksessä toistuu käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen toteutuminen ja se, miten alkuperäisen käsittelyn tarkoituksen kanssa yhteensopimattomasta käsittelystä tulisi säätää tietosuoja-asetuksen 23 artiklan mukaisesti. Käyttötarkoitussidonnaisuusperiaatteen toteutumisella on vaikutusta muiden tietosuojaperiaatteiden toteutumiseen ja erityisesti henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuteen ja hyväksyttävyyteen yhteiskunnassa.

Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on annettu hankalana ajankohtana, koska meillä ei ole vielä juurikaan perustuslakivaliokunnan muodostamaa lausuntokäytäntöä kansallista liikkumavaraa ja muutoinkaan asetusta koskevilta osin, oikeusministeriön asettama TATTI-työryhmä ei ole vielä saanut valmiiksi toimeksiantonsa mukaisesti annettavaa ohjausta erityislainsäädännön arvioimiseksi eikä EU:n tasolta ole toistaiseksi tullut tietosuoja-asetusta koskevia, lainsäädäntöä ohjaavaa tulkintakäytäntöä.

Myös peruskysymys julkisuusperiaatteen huomioimisesta on auki.

Eräitä yksityiskohtaisia kommentteja

3§ Julkisten tietojen luovuttaminen yksittäisluovutuksina

Ammattihenkilöitä koskevien kyseisessä säännöksessä kuvattujen henkilötietojen julkaisemisen osalta asiaa on arvioitava tarkemmin erityisesti suhteellisuusperiaatteen toteutumisen varmistamiseksi.

Käyttötarkoitussidonnaisuudesta poikkeaminen edellyttää, että silloin huomioidaan erityisesti tietosuoja-asetuksen 6.4 artiklassa säädetty. Sen mukaan, jos lainsäädännössä säädetään luovutuksista alkuperäisen käsittelyn tarkoituksen kanssa yhteensopimattomiin käyttötarkoituksiin, on sääntelyä arvioitava tietosuoja-asetuksen 23 artiklan kautta.

Esityksessä ei ole arvioitu ns. arkaluonteisten henkilötietojen luovuttamisen osalta sitä, täyttyykö tuolloin asetuksen 6 ja 9 artiklassa edellytetyt perusteet. Rekisterinpitäjän vastuuseen kuuluu toteuttaa myös 25 artiklassa edellytetty oletusarvoisen tietosuojan periaate (privacy by default).

Postiosoite: PL 800 00521 Helsinki
Käyntiosoite: Ratapihantie 9. 6 krs Helsinki
Puhelin: 029 56 66700
Telefax: 029 56 66735
s-posti: tietosuoja@om.fi
kotisivut: www.tietosuoja.fi

4§ Julkisten henkilötietojen luovuttaminen liikenteeseen liittyviin tarkoituksiin

Kuten edellä esitin, on kysymys henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaateen yhteensovittamisesta edelleen kansallisesti kesken. Sitä arvioidaan oikeusministeriössä tietosuojalainsäädännön kansallisen lainsäädännön jatkovalmistelussa ja valtionvarainministeriössä valmistetussa tiedonhallinnan kehittämistä koskevassa esityksessä.

Luovutussäännös, joka mahdollistaisi rekisterinpitäjän luovuttavan henkilötietoja "rekisterinpitäjän hyväksymät muut tarkoitukset" perusteella on ainakin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö huomioiden liian epätarkka ja avoin.

5§ Tietojen luovuttaminen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan

Asiaa on arvioitava tietosuoja-asetuksen 6 artiklan kansallisen liikkumavaran kannalta.

Esityksen perusteluissa on viitattu mm. yleiseen julkiseen etuun liittyvään tärkeään tavoitteeseen. Luovutustilanteessa kysymys voi kuitenkin olla pikemminkin yksittäisen yrityksen etua koskevasta toiminnasta jota tilannetta tulisi aina arvioida perusoikeuksien yhteensovittamisen näkökulmasta.

7§ ja 8 § Tiedonluovutusten rajoittaminen ja henkilön oikeus omien tietojensa hallintaan

Tietosuoja-asetuksen 12-22 artikloissa säädetään kattavasti rekisteröityjen oikeuksista, jolloin on myös huomioitava asiaan vaikuttavana tekijänä käsittelyn oikeusperusta (6 ja 9 artikla) Niistä poikkeavasti säätäminen voi tapahtua vain 23 artiklassa ja asetuksen IX luvussa säädetyn mukaisesti. Oikeuksien sisältö tai toteutustapa ei ole kansallisen liikkumavaran piirissä.

Käsitykseni mukaan viranomaiset voivat luonnollisesti edistää henkilöiden mahdollisuuksia hallita omia henkilötietojaan ja niiden käyttöä.

Yhteenveto

Edellä esittämäni nojalla pidän välttämättömänä, että esitetty säädös arvioidaan perusoikeusvaliokunnassa perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten toteutumisen varmistamiseksi ja tietosuoja-asetuksen kansallisen liikkumavaran käytön arvioimiseksi.

Postiosoite: PL 800 00521 Helsinki
Käyntiosoite: Ratapihantie 9. 6 krs Helsinki
Puhelin: 029 56 66700
Telefax: 029 56 66735
s-posti: tietosuoja@om.fi
kotisivut: www.tietosuoja.fi